

Číslo: 2049/2021-2022

SPRÁVA
o výsledkoch školskej inšpekcie
vykonanej v dňoch od **22. 02. 2022** do **24. 02. 2022**

Názov kontrolovaného subjektu	
Reedukačné centrum, Trstín 335	
Zriaďovateľ	Regionálny úrad školskej správy, Trnava

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Mgr. Miloš Blaško, riaditeľ zariadenia

PhDr. Jana Litvová, zástupkyňa riaditeľa

Mgr. Peter Valášek, vedúci vychovávateľ

V súlade s poverením na **tematickú** inšpekciu č. 2049/2021-2022 zo dňa 14. 02. 2022 **inšpekciu vykonali:**

Mgr. Iveta Krajčovičová, školská inšpektorka, ŠIC Trnava

Mgr. Ivana Kubáňová, školská inšpektorka, ŠIC Trnava

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKČIE

Stav poskytovania starostlivosti deťom vo výchove a dodržiavanie detských a ľudských práv v špeciálnych výchovných zariadeniach (ŠVZ) – diagnostických centrách (DC), reedukačných centrách (RC) a liečebno-výchovných sanatóriách (LVS)

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Kontrolovaným subjektom bolo štátne reedukačné centrum (RC) s vyučovacím jazykom slovenským s celoslovenskou pôsobnosťou. RC bolo zriadené ako internátne špeciálne zariadenie s nepretržitou prevádzkou pre deti s mentálnym postihnutím vo veku od 13 do 18 rokov s možnosťou predĺženia ich pobytu do ukončenia prípravy na povolanie. V RC zabezpečovali zvýšenú starostlivosť (podávanie liekov) 27 deťom s narušeným psychosociálnym vývinom. Výchova a vzdelávanie sa realizovali v 4 triedach špeciálnej základnej školy (ŠZŠ) aktuálne pozostávajúcich zo 7., 8. a 9. ročníka a v 4 triedach odborného učilišťa (OU), ktoré poskytovali vzdelávanie v 1 učebnom odbore (6485 G – opatrovateľská starostlivosť v zariadeniach sociálnej starostlivosti). Súčasťou RC bol školský internát a školská jedáleň. V školskom internáte bolo zriadených 6 výchovných skupín (1 skupina so 7 deťmi, 2 skupiny so 6 a 3 s 8 deťmi. V čase konania inšpekcie bolo prítomných 43 detí a 1 dievča bolo z dôvodu materstva premiestnené do RC pre maloleté matky v Medzilaborciach. Z prítomných dievčat - 16 navštevovalo ŠZŠ a 27 bolo žiačkami OU. Z celkového počtu detí bolo 8 prijatých podľa osobitného predpisu na základe neodkladného opatrenia súdu, 10 rozhodnutím súdu

o uložení výchovného opatrenia, 24 rozhodnutím súdu o nariadení ústavnej starostlivosti a 1 o uložení ochrannej výchovy. Najčastejším dôvodom ich umiestnenia v zariadení bolo záškoláctvo a úteky z domu (43 dievčat), predčasný pohlavný život (40 dievčat), krádeže (30 dievčat), poškodzovanie cudzej veci (25 dievčat) a sklon k závislostiam (20 dievčat). Do RC bolo umiestnených 12 detí z funkčných, 16 z nefunkčných rodín a 15 detí z centier pre deti a rodinu (CDR).

Výchovu a vzdelávanie zabezpečovalo 36 zamestnancov na plný úväzok. Z celkového počtu zamestnancov zariadenia bolo 7 učiteľov (z toho 1 riaditeľ a 1 zástupkyňa riaditeľa), 3 majstri odbornej výchovy, 22 vychovávateľov (z toho 1 vedúci vychovávateľ, 12 vychovávateľov, 9 nočných vychovávateľov), 1 sociálna pracovníčka, 2 psychologičky a 1 pomocná vychovávateľka, ktorá zabezpečovala základnú zdravotnú starostlivosť namiesto kvalifikovanej zdravotnej sestry. Podľa vyjadrenia riaditeľa RC, súčasný stav zamestnancov nekorešpondoval s optimálnym obsadením pracovných pozícií. Zariadenie by potrebovalo personálne posilniť o 1 vychovávateľa, zriadiť pozíciu liečebného pedagóga, etopéda a zdravotnej sestry na plný úväzok a zamestnať lekára na polovičný úväzok.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Zistenia z riadenia ŠVZ

Koncepcia a rámec ŠVZ

Koncepcia rozvoja na aktuálny školský rok bola vypracovaná stručne a obsahovala všeobecné ciele zamerané na bezproblémový chod zariadenia v pokojnej a tvorivej atmosfére. Cieľom prevýchovy a vzdelávania zverených detí bolo vytvorenie domáceho prostredia, v ktorom budú dievčatá meniť svoj vzťah k ľuďom, k spoločnosti a k sebe samým. Absentovala jasne formulovaná vízia a konkrétna koncepčná stratégia ďalšieho rozvoja vychádzajúca z reálnych podmienok zariadenia. Vzhľadom na všeobecný charakter koncepcnej stratégie sa jej vyhodnotenie nepremietlo do správy o stave výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach. Uvedená správa obsahovala bilanciu činnosti RC za uplynulý školský rok, ktorá korešpondovala s cieľmi a úlohami stanovenými vo výchovnom programe.

RC malo vypracovaný výchovný program - Sme tu pre teba, podľa ktorého sa uskutočňovala výchova v zariadení. Zohľadňoval špecifické podmienky zariadenia – reedukáciu dievčat s mentálnym postihnutím staršieho školského a adolescentného veku. Hlavný cieľ RC spočíval v reedukácii ich narušeného psychosociálneho a emocionálneho vývinu, v aplikovaní optimálnych foriem pôsobenia na jednotlivé zložky ich osobnosti so zreteľom na postupné dosiahnutie plnohodnotnej socializácie. Podstata reedukačného procesu spočívala v zmene hodnotového systému dievčat, v odstraňovaní ich negatívnych foriem správania, v posilňovaní ich sociokultúrnej úrovne, v osvojovaní si potrebných kľúčových kompetencií potrebných na začlenenie sa do pracovného prostredia a spoločnosti. Súčasťou výchovného programu bol výchovný plán s vymedzenými tematickými oblasťami a určeným počtom hodín na obdobie jedného školského roka. Výchovné osnovy boli vypracované podľa jednotlivých výchovných oblastí so stanoveným obsahom, výchovným cieľom, metódami a formami práce.

Vnútorň systém kontroly a hodnotenia

Ročný plán vnútornej kontroly na školský rok 2021/2022 bol vypracovaný vo všeobecnej rovine, absentovalo stanovenie konkrétnych úloh a termínov ich plnenia v jednotlivých oblastiach kontroly (vyučovací proces, výchova, organizačné zabezpečenie prevádzky).

Spôsoby a kritériá hodnotenia boli rozpracované vo výchovnom programe (hodnotenie žiakov, zamestnancov), v školskom poriadku (pochvaly, opatrenia na posilnenie disciplíny) a v samostatnom dokumente s názvom - Hodnotiaci systém školského zariadenia (disciplinárny poriadok).

Vnútrotný systém kontroly a hodnotenia vo výchovnom programe obsahoval informácie o spôsobe hodnotenia dievčat pedagogickými zamestnancami. Bol zameraný na monitorovanie úrovne dodržiavania pravidiel hodnotiaceho systému RC, menej na aplikáciu reedukačných postupov. Hodnotenie sa realizovalo prostredníctvom udeľovania plusových a mínusových bodov. Učitelia, vychovávatelia a noční vychovávatelia bodovali správanie sa detí v stanovených oblastiach počas ich služby. Spôsob bodovania bol podrobne rozpracovaný v disciplinárnom poriadku, evidencia bodov sa v praxi dodržiavala. Zverejňovanie výsledkov hodnotenia sa uskutočňovalo na týždenných komunitných stretnutiach. Ďalšou časťou kontrolného systému bol systém hodnotenia zamestnancov (plnenie pracovných povinností, začlenenosť v pracovnom tíme, vzťah k deťom) Kontrolu práce zamestnancov riaditeľ zariadenia delegoval na svoju zástupkyňu a vedúceho vychovávateľa. Hospitácie na vyučovaní boli zamerané na sledovanie rozvoja jednotlivých kompetencií, stanovenie vzdelávacích cieľov a zohľadňovanie individuálnych potrieb žiakov, všetky boli vyhodnotené v pozitívnej rovine. Analýza záznamov z hospitačnej činnosti vedúceho vychovávateľa preukázala, že sledoval realizáciu pracovnej činnosti a záujmových útvarov, pričom ukladal opatrenia vo forme návrhov na zlepšenie (zabezpečiť na chodby vrecia na separovanie odpadu, dbať na lepšie vyčistenie podlahy po maľovaní, v závislosti od priestorových podmienok kuchynky pracovať s menšou skupinou), ale ich akceptovanie nekontroloval. Zistenia z kontrolnej činnosti hospitujúci bezprostredne vyhodnocovali pohovorom so zamestnancami, ale podľa zápisníc zo zasadnutia pedagogickej rady absentovalo ich zovšeobecnenie.

Dokumentáciu detí tvorili osobné spisy uložené v kancelárii sociálnej pracovníčky, ktorá zodpovedala za ich evidenciu. Spisy obsahovali rozhodnutie o prijatí dieťaťa do školy, súdne rozhodnutia o ich umiestnení do zariadenia, návrh na prijatie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do špeciálnej školy, správy z diagnostických vyšetrení realizované v poradenských zariadeniach (psychologické, špeciálno-pedagogické) zamerané na potvrdenie zdravotného znevýhodnenia detí, psychologické správy odborných zamestnancov a korešpondenciu s kuratelou.

Na základe vstupnej psychologickkej diagnostiky mali všetky deti vypracovaný individuálny reedukačný program (IRP). Po uplynutí prvého mesiaca triedni učitelia a kmeňoví vychovávatelia vyhodnocovali adaptačno-diagnostickú fázu pobytu a v spolupráci so psychologičkami stanovili ciele reedukačného procesu. IRP zahŕňal záznamy z mesačného pozorovania žiačky v škole a vo výchove, ktoré sa pravidelne vyhodnocovali. Na základe plnenia stanovených cieľov prevýchovy psychologičky vytyčovali ďalšie stratégie reedukácie. Predložené IRP obsahovali identifikačné údaje o deťoch, ciele reedukácie a ich vyhodnotenie. Ostatné anamnestické údaje a informácie o školskej dochádzke boli zapracované v spisoch vedených psychologičkami. V priebehu vyhodnotenia IRP, ktoré koordinovali psychologičky sa zvažovali všetky okolnosti súvisiace s návratom detí do ich domáceho prostredia, prípadne do CDR, či kmeňovej školy.

Vychovávatelia organizovali pre deti pravidelnú činnosť v 10 záujmových útvaroch najmä so zameraním na šport (napr. volejbal, stolný tenis), ale aj na tvorivé a manuálne činnosti (kreatívny krúžok, šikovné ruky, krúžok varenia). Dievčatá ich navštevovali podľa toho,

do ktorého krúžku sa pri príchode do RC prihlásili. V prípade záujmu mali možnosť krúžok zmeniť. O práci krúžkov viedli písomné záznamy. V čase pandémie sa ponuka mimoškolských aktivít orientovala výhradne na interné súťaže (športové, recitačné, spevácke, tanečné, výtvarné). Vo voľnočasových aktivitách mali zastúpenie športové podujatia (Európsky týždeň športu, športové popoludnie) a aktivity spoločenského zamerania (Záložka do knihy spája školy, Svetový deň zdravia, Týždeň zdravej výživy, vianočná besiedka). V rámci záujmovej činnosti realizovali turistické vychádzky do okolia i Malých Karpát. Počas letných prázdnin zorganizovali rôzne výlety - do Bojníc, Piešťan, na hrady Devín, Červený Kameň, na kúpalisko i do prírody. Tvorivosť detí bola rozvíjaná prostredníctvom zhotovovania násteniek a vianočnej výzdoby.

Klíma a kultúra ŠVZ

Vyhodnotenie dotazníka zadaného pedagogickým a odborným zamestnancom preukázalo *uzavretú klímu*, ktorá bola charakterizovaná najmä vysokou mierou ich frustrácie a nízkej angažovanosti. Napriek tomu sa deti v riadenom rozhovore so školskými inšpektorkami vyjadrili, že sa v RC cítia bezpečne. Ich odpovede potvrdili, že pedagogickí zamestnanci s nimi zaobchádzajú dobre a deti im dôverujú.

Pokus o zriadenie a efektívne fungovanie orgánu samosprávy v predchádzajúcom období nebol úspešný. Za hlavnú príčinu zlyhania riaditeľ RC označil zdravotné postihnutie detí a ich častú migráciu. Z tohto dôvodu poradným orgánom riaditeľa bola pedagogická rada a metodické orgány. Ich cieľom bolo na základe analýzy prejavov správania detí hľadať optimálne cesty na prekonanie bariér súvisiacich s ich zdravotným znevýhodnením.

Deti mali príležitosť vyjadriť svoje názory, postoje na komunitných stretnutiach, čo potvrdili aj priame pozorovania školskej inšpekcie. Komunitné stretnutia mali svoje pravidlá, ktoré deti poznali. Prebiehali 3 rôzne komunity – denné, týždenné a mesačné. Z týždenných hodnotení boli vedené písomné záznamy a boli podkladom na mesačné hodnotenie. V prípade opakovaných pozitívnych hodnotení mali deti možnosť so súhlasom riaditeľa ísť na samostatnú vychádzku. Na mesačných komunitných stretnutiach sa zúčastňovalo vedenie RC, jedna smena vychovávateľov a psychologička. Popoludňajšie denné komunity umožňovali dievčatám za pomoci vychovávateľov hodnotiť výchovné problémy v skupine za uplynulý deň. Tieto komunity mali informačný charakter, dievčatá mali možnosť vyjadriť sa k prideleným bodom, či k príčine ich zníženia. Malé komunity v prípade negatívneho hodnotenia poskytovali možnosť na sebareflexiu detí a zlepšenie svojho správania v nasledujúcich dňoch. Cieľom komunitných stretnutí bolo vytvoriť u detí mechanizmy sebareflexie a premietnuť ich do prejavov žiaduceho správania.

Pod vedením pedagógov v RC vydávali 1-krát ročne časopis Reeducáček. Písaním zážitkov z výletov a akcií do neho prispievali deti, témy preventívneho charakteru, fotky a obrázky spracovali dospelí. Časopis mal interný charakter, distribuovali ho iba spolupracujúcim organizáciám (napr. zriaďovateľ, starosta obce). Na zverejňovanie dôležitých informácií slúžili centrálné nástenky vo vstupnej chodbe školy, kde sa realizovali návštevy príbuzných a známych. Rodičia a širšia verejnosť bola o daniach a aktivitách RC informovaná prostredníctvom webového sídla. O živote detí v RC bol v nedávnej minulosti publikovaný článok v časopise Plus 7 dní.

Služby, spolupráca ŠVZ s inými partnermi

Nepretržitá starostlivosť o zverené deti bola rozdelená medzi pedagogických zamestnancov a nočných vychovávateľov. Učitelia sa v oblasti vzdelávania riadili vzdelávacími štandardami.

Vychovávateľa plnili jednotlivé zložky výchovy, vykonávali záujmovú činnosť, evidovali a vyplácali dievčatám vreckové. Noční vychovávateľa sa starali o hygienu detí, dbali o ich bezpečnosť a v prípade potreby im podávali lieky. Všetci zainteresovaní na výchove a vzdelávaní detí viedli záznamy o ich aktuálnom zdravotnom stave, osobnom živote a psychickom naladení. Sociálna pracovníčka zabezpečovala sociálno-právnu agendu, kontaktovala sa so sociálnymi kurátormi, s políciou, kmeňovými CDR a poradenskými zariadeniami. Viedla osobné spisy detí, v spolupráci s riaditeľom RC sa podieľala na ich prijímaní do zariadenia a zabezpečovala sociálno-právne poradenstvo ich zákonným zástupcom. Pracovné úkony, ktoré mala vykonávať kvalifikovaná zdravotná sestra vykonávala pomocná vychovávateľka, bez príslušného vzdelania z dôvodu, že o túto pozíciu neprejavila žiadna kvalifikovaná pracovná sila záujem. To bolo príčinou, prečo zdravotná starostlivosť deťom nebola poskytovaná v zmysle školského zákona. Pomocná vychovávateľka bola poverená spoluprácou s lekármi, konzultáciami o priebehu liečby, zabezpečením predpisu indikovaných liekov a ich podávaním. V prípade ochorenia deti umiestnila do zdravotnej izolácie. Podľa vyjadrenia riaditeľa RC pomocná vychovávateľka sprevádzala deti na vyšetrenie k obvodnému detskému lekárovi, zubnému lekárovi a gynekológovi. Zabezpečené boli aj návštevy pedopsychiatra, lebo niektoré dievčatá mali sklon k sebapoškodzovaniu. Správy z lekárskeho vyšetrenia boli súčasťou zdravotnej dokumentácie.

Psychologickú starostlivosť poskytovali 2 odborné zamestnankyne s požadovanou kvalifikáciou. Na základe vstupnej diagnostiky a pozorovania počas 1 mesiaca sa podieľali na zostavovaní IRP detí. Poskytovali poradenstvo deťom i zamestnancom. Ako vyplynulo z plánu ich činnosti, realizovali odborné skupinové a individuálne intervencie. Skupinové terapie mali preventívny charakter, viedli deti k pochopeniu pre nich abstraktných pojmov a mali podporiť schopnosť detí rozlišovať rizikové skupiny ľudí a negatívne vzory správania. Individuálne intervencie slúžili na kontrolu a koordináciu cieľov v IRP a na odbúranie nežiadúcich prejavov správania. S použitím projektívnych techník, terapie hrou, terapeutického pieskoviska, terapeutických kariet a nácvikom relaxačných techník psychologičky pomáhali deťom nájsť cesty na vnútorné upokojenie, utlmenie vlastnej agresivity, ale aj pochopiť rodinnú situáciu a prekonať traumatické zážitky. Individuálne intervencie poskytovali tiež deťom umiestneným v ochrannnej miestnosti. Z realizovaných terapií a intervencií viedli písomné záznamy. Na základe zhromaždených informácií v spolupráci s pedagogickými zamestnancami a sociálnou pracovníčkou o deťoch vypracovávali správy o procese reedukácie pre úrady práce sociálnych vecí a rodiny, súdy a CDR. Pripravovali deti na ukončenie pobytu v RC. Jedna zo psychologičiek sa podieľala na realizácii špecifických predmetov (prevencia sociálno-patologických javov, terapeuticko-korekčné cvičenia). Podľa jej vyjadrenia v aktuálnom školskom roku riešila 2 prípady náznakov šikanovania (vyžadovanie vykonávania práce za seba, vyčleňovanie z kolektívu pre nedostatočné hygienické návyky), ktoré sa prejavili u dievčat v krízových situáciách (úmrtie v rodine, problém s vlastnou identitou). Deti na komunitu požiadali riaditeľa RC o riešenie. Intervencia psychologičky obe situácie upokojila.

Vychovávateľa sa s deťmi zúčastňovali príležitostných brigád v obci na podporu ochrany životného prostredia (zber odpadkov v prírode), obec ako protihodnotu zabezpečovala kosenie rozsiahleho areálu RC. V období pred pandémiou organizovali výstavy prác detí v kultúrnom dome. Zariadenie malo nadviazanú spoluprácu s rôznymi školami v rámci projektu – Záložka zblížuje. Spolupráca so zriaďovateľom súvisela s pokrytím financií na zabezpečenie materiálno-technických a priestorových podmienok. S poradenskými zariadeniami v regióne spolupracovali pri zabezpečení diagnostických a rediagnostických vyšetrení (psychologické, špeciálno-pedagogické). CDR poskytovali vyhodnotenie

priebehu pobytu detí v RC a riešili možnosti ich prázdninového pobytu. Na druhej strane RC iniciovalo udržanie telefonického kontaktu s deťmi zo strany CDR. Úrady práce sociálnych vecí a rodiny v zastúpení kurátorov osobne navštevovali zariadenie v súvislosti so zostavením plánu sociálnej práce s dieťaťom. Žiadali písomne zhodnotenie pobytu detí v zariadení na účely súdneho pojednávania. Spolupráca s kmeňovou školou sa obmedzovala na poskytnutie dokumentácie súvisiacej s predchádzajúcou starostlivosťou. RC veľmi dobre spolupracovalo s políciou najmä pri zabezpečení návratu detí do RC (pri neskorom návrate s prázdnin, pri úteku). Spoločné aktivity s rodinami detí vzhľadom na celoslovenskú pôsobnosť nebolo možné realizovať, avšak RC udržiavalo telefonické a písomné spojenie s rodinami (získovanie podmienok na prázdninový pobyt, doručovanie písomností, hradenie výživného). Podľa vyjadrenia riaditeľa RC spolupracovali so strednou a vysokou školou, ktoré mali záujem priblížiť svojim študentom život a fungovanie RC.

Pri zariadení pracovalo občianske združenie s názvom – Združenie priaznivcov Reedukačného domova pre mládež, ktorého cieľom bolo podporiť mimoškolskú činnosť detí a ich socializáciu. Získané prostriedky sa využívali na organizovanie a financovanie akcií mimo zariadenia (školské výlety, exkurzie), ale aj materiálne zabezpečenie RC (zakúpenie kosačky, nábytku do triedy).

Zistenia z podmienok výchovy

Personálne podmienky, kvalifikovanosť pedagogických a odborných zamestnancov

Riaditeľ zariadenia a ostatní vedúci zamestnanci spĺňali kvalifikačné predpoklady na výkon činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca. Výchovný proces bol zabezpečený vychovávateľmi, ktorí spĺňali kvalifikačné predpoklady. Harmonogram ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov bol rozpracovaný v ročnom pláne profesijného rozvoja, podľa ktorého boli 3 zamestnanci zapojení do kvalifikačného vzdelávania, 3 do špecializačného, 1 do funkčného a 1 do adaptačného vzdelávania.

Priestorové a materiálno-technické podmienky ŠVZ

RC bolo situované v kaštieli z 18. storočia s novšou prístavbou. Priestory sa priebežne rekonštruovali (výmena plastových okien, zateplenie podkrovného priestoru, výmena strešnej krytiny, modernizácia učebne odborného výcviku, oprava vnútorných omietok). Budovy boli postavené na pozemku s rozsiahlym parkom, ovocným sadom, zeleninovou záhradou a priestorom na opekanie. O čistotu exteriéru sa priebežne starali dievčatá v spolupráci so zamestnancami. V budove kaštieľa sa nachádzali spálne, klubovne, pracovné miestnosti vychovávateľov, sklady telovýchovných pomôcok, sprchy a sociálne zariadenia. Najväčšiu klubovňu využívali na telovýchovné aktivity a komunitné stretnutia. K spoločným priestorom patrila jedáleň. V prístavbe kaštieľa boli situované triedy, zborovňa, riaditeľňa, miestnosť sociálnej pracovníčky, kabinet s pomôckami, cvičná kuchynka a 1 počítačová učebňa. Súčasťou školy boli priestory na realizáciu praktického vyučovania OU (model nemocničnej izby, práčovňa, učebňa na odborný výcvik). Na prvom poschodí prístavby boli ďalšie spálne so sociálnym zariadením, zdravotná izolácia, ochranná miestnosť a pracovné miestnosti na poskytovanie odbornej psychologickú a zdravotnej starostlivosti. Triedy boli zariadené novým školským nábytkom, klasickými tabuľami a jednoduchými nástenkami. Spálne a klubovne boli vybavené opotrebovaným nábytkom. V 3 klubovniach bol umiestnený televízor a v 1 stolnotenisový stôl. Chýbajúcu telocvičňu kompenzovali využívaním školského dvora, návštevou telocvične v základnej škole v obci, ktorá však bola na základe obmedzení v čase pandémie pozastavená. K dispozícii boli pomôcky na rekreačnú činnosť (turistické oblečenie a obuv, pomôcky na loptové hry, bicykle, bazén). V počítačovej miestnosti využívali

8 počítačov s pripojením na internet, počítač pre učiteľov, dataprojektor a interaktívnu tabuľu. V odborných učebniach mali aj pomôcky na vykonávanie údržby oblečenia (šijacie stroje, žehličky, žehliace dosky, práčky) a pomôcky súvisiace so starostlivosťou o deti a chorých. Knižnica disponovala staršou odbornou literatúrou a detskými knihami. Materiálno-technické vybavenie obnovovali v závislosti od finančných možností RC.

Zariadenie malo 1 ochrannú miestnosť s podlahovou plochou 16 m² a priemernou výškou 2 m. Nábytok bol pevne pripevnený k podlahe, tvorila ho posteľ, stôl a 2 školské stoličky. Štandardné vybavenie sanitou z dôvodu opakovaného rozbitia a sebapoškodzovania dievčat nahradili systémom Anti-vandal vyrobeného z nehrdzavejúcej ocele. Pozostával z WC, fontánky s pitnou vodou a umývadla s tlačidlovým ovládaním. Jedna stena bola upravená ako zelená tabuľa. Osvetlenie miestnosti s vonkajším ovládaním bolo mimo dosahu detí. Podlaha bola pevná a umývateľná. Vykurovanie miestnosti zabezpečovalo vyhrievacie teleso chránené pred manipuláciou. Okno s vetraním malo úpravu proti rozbitiu. V miestnosti sa nachádzalo zvukové zariadenie na privolanie zamestnancov. Zamestnanci dieťaťa v ochrannej miestnosti najčastejšie poskytovali časopisy. O pobyte dieťaťa v ochrannej miestnosti viedli písomné záznamy. Na základe ich kontroly bolo zistené, že od začiatku aktuálneho školského roka do konania inšpekcie v nej bolo umiestnených 14 dievčat. Dôvodom ich umiestnenia bolo agresívne správanie sa voči okoliu. Príčiny pobytu detí v ochrannej miestnosti a písomné záznamy boli vedené v zmysle všeobecne záväzného právneho predpisu. Korektnosť zápisov v knihe ochrannej miestnosti pravidelne na konci mesiaca kontrolovala zástupkyňa riaditeľa aj zamestnanec okresnej prokuratúry.

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia

Problematika bezpečnosti a ochrany zdravia detí bola rozpracovaná vo viacerých dokumentoch (školský výchovný program, interné smernice). Školský poriadok školského zariadenia vydaný riaditeľom zahŕňal oblasť školského vyučovania aj výchovy, mimo vyučovania. Vymedzoval práva a povinnosti žiakov, ich zákonných zástupcov a pravidiel vzťahov medzi žiakmi a pedagogickými zamestnancami. Upravoval podrobnosti o prevádzke, organizácii, vnútornom režime školy a školského zariadenia. Pojednával o podmienkach na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí (prostredníctvom prevádzkových poriadkov) a ochrany detí pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou alebo násilím (prevencia šikanovania). Dokument vymedzoval pravidlá kontaktu detí s rodinou a inými osobami (korešpondencia, návštevy, telefonovanie). Školský poriadok ďalej obsahoval základné pravidlá komunitného spolužitia a podmienky účasti detí na podujatiach, súťažiach. Jeho súčasťou bol disciplinárny poriadok, v ktorom boli zapracované výchovné opatrenia zamerané na motiváciu dieťaťa vrátane klasifikácie priestupkov a ochranné opatrenia, ktorých cieľom bola prevencia správania ohrozujúceho zdravie a život dieťaťa alebo iných osôb. Obsahoval informácie o spôsobe a dôvodoch ukončenia pobytu v RC, umiestnení dieťaťa v izolačnej miestnosti a v ochrannej miestnosti. Podrobne boli rozpracované aj kritériá bodovacieho systému - nastavené v rovine udeľovania pozitívnych a negatívnych bodov, za ktoré deti mohli získať výhody, alebo im boli udelené sankcie. Prílohou školského poriadku bola smernica na ochranu zdravia detí pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou a násilím. S jej pravidlami boli deti oboznámené pri ich príchode do zariadenia.

Aktuálnou preventívnou aktivitou bola realizácia projektu na tému šikanovanie. Projekt zahŕňal mapovanie postojov a znalostí o téme, na základe čoho deti v priebehu 3 mesiacov výtvarne stvárňovali svoje predstavy o šikanovaní na jednu stenu chodby. Ďalšie preventívne činnosti realizované formou besied sa zaoberali témami obchodovania s ľuďmi, drogovou závislosťou a alkoholizmom, diskrimináciou a rasizmom, sexuálnymi deviáciami, poruchami

osobnosti, ale aj otázkou „Čo robiť po odchode z RC?“. Vychádzky do okolia využili na výchovu k ochrane prírody a jej spoznávanie v blízkom okolí.

Zistenia z priameho pozorovania na komunitných stretnutiach a preventívnych aktivitách

Školská inšpekcia sa zúčastnila 1 hodnotiaceho komunitného stretnutia a pozorovala prácu psychologičky počas skupinovej práce v rámci špecifického predmetu prevencia sociálno-patologických javov.

Hodnotiacemu komunitnému stretnutiu predchádzalo vyhodnotenie správania detí jednotlivých výchovných skupín s vychovávateľmi deň vopred. Komunitné hodnotiace stretnutie prebiehalo pravidelne popoludní, 1-krát za týždeň vo veľkej klubovni. Stretnutie viedla zástupkyňa riaditeľa a vedúci vychovávateľ podľa vopred známych pravidiel. Zástupkyňa prezentovala získané bodové hodnotenie podľa výchovných skupín. Oslovila menovite každé dieťaťa a uviedla dôvody získaných bodov. Deti mali možnosť objasniť príčiny vyvolaných problémov a zlyhaní počas celého uplynulého týždňa. Každé pozitívne hodnotenie bolo odmenené potleskom. Zástupkyňa vyhodnocovala výsledky sociálnych vzťahov v skupine a vyzdvihla prejavy spoločensky akceptovateľného správania. V každej výchovnej skupine vyzdvihla deti s najlepším a najhorším bodovým hodnotením, pričom uviedla, či sa správanie detí vzhľadom na predchádzajúce obdobie zlepšilo, alebo zhoršilo. Vedúci vychovávateľ pochválil menovite tie deti, ktorým sa podarilo zlepšiť. Poskytol informácie o odchode detí z RC (dovŕšili 18. rokov), o odchode na prázdniny a o vyplatení vreckového. V rámci diskusie odpovedal na otázky detí týkajúce sa zabezpečenia telefonovania s rodinnými príslušníkmi prostredníctvom služobného mobilu a doručenia pošty. Deti boli vedené ku kultivovanému vyjadrovaniu sa a dodržiavaniu stanovených pravidiel. Komunitného stretnutia sa pravidelne zúčastňoval aj riaditeľ RC, vychovávateľa a psychologička.

Preventívnu aktivitu s témou sebahodnota viedla psychologička v kooperácii s učiteľkou. Na interaktívnej tabuli názorným spôsobom prezentovala, čo sebahodnota zahŕňa. Abstraktné pojmy (sebaláska, seba prijatie, sebavedomie) objasňovala primerane slovnej zásobe detí. V tejto časti jej efektívne pomáhala prítomná učiteľka. Kladením jednoduchých otázok a situačnými obrazmi vytvorila priestor na zamyslenie sa nad vlastnými životnými skúsenosťami. Pozornosť detí udržiavala začleňovaním krátkych aktivít. Cieľom aktivít bolo nájsť na sebe a pomenovať 5 dobrých a 5 zlých vlastností. Vlastnosti napísali na papieriky a následne lepili na papierové srdcia. Pri hľadaní vlastností a prekonávaní motorickej neobratnosti detí jej pomáhala učiteľka. Pomocou odpovedí na otázky v záverečnom teste psychologička hľadala spojenia medzi predchádzajúcimi zážitkami a súčasnými možnosťami. Dávala deťom podnety na zmenu - ukončenie nevhodného vzťahu, života v partii a rozvíjanie svojich záľub. Dievčatá na jej podnet nalepili vyhotovené srdcia s dobrými aj zlými vlastnosťami na veľké srdce. V závere preventívnej aktivity psychologička uistila deti, že všetky sú hodnotné také, aké sú (s dobrými aj zlými vlastnosťami). Táto aktivita mala veľký význam aj z dôvodu výskytu sebapoškodzovania medzi deťmi.

Zistenia z riadeného rozhovoru s deťmi k dodržiavaniu detských a ľudských práv

Zistenie dodržiavania detských a ľudských práv v špeciálnom výchovnom za riadení sa realizovalo formou riadených rozhovorov s 8 deťmi vo veku od 13 – 15 rokov, navštevujúcimi SZŠ a 10 deťmi vo veku od 15 do 18 rokov zaradenými do OU.

Z odpovedí vyplynulo, že všetky deti sa v zariadení cítili dobre a bezpečne (18/100 %). Jedno dieťa (5,6 %) uviedlo, že nebolo svedkom násilia a 4/22,2 % detí násilie nezažili. Šestnásť detí (88,9 %) sa vyjadrilo, že násilie videli a 11/61,1 % detí násilie zažilo osobne. Všetky deti (100 %) uviedli, že v súčasnosti sa v RC šikanovanie nevyskytuje, pripustili však, že vyprovokovaným bitkám a fyzickým atakom sa dá ťažko zabrániť. Ako najčastejšie konflikty, ktorých boli

svedkom, alebo sa priamo zúčastnili uviedli vzájomné hádky (11/61,1 %), niekedy bitky (4/22,2 %), alebo nadávky (2/11,1 %) a slovné útoky (2/11,1 %). Z ďalších odpovedí vyplynulo, že príčina agresívnych prejavov správania súvisela so zdravotným znevýhodnením detí, ich aktuálnou náladou a psychickým rozpoložením. Za príčinu hádok považovali ohováranie (4/22,2 %), hnev a nervozitu (4/22,2 %), spory o oblečenie (3/16,7 %) a neschopnosť dohodnúť sa (1/5,6 %). Ako najčastejšie miesto konfliktov 8/44,4 % detí označilo všeobecne - výchovu, 6/33,3 % si myslelo, že vznik konfliktov nezávisí od toho, kde sa práve nachádzajú (všade), 2/11,1 % detí uviedli chodbu a 2/11,1 % izbu. Väčšina detí (16/88,9 %) o udalosti informovala vychovávateľov, učiteľov (3/16,7 %), alebo psychologičku (1/5,6 %). Dve deti (11,1 %) sa nikomu nezdôverili (1 chcela, aby si to dievčatá vyriešili medzi sebou; 1 si bola vedomá, že problém spôsobila sama). Prejavy nevhodného správania sa zamestnancov voči deťom potvrdilo 1 dieťa (5,6 %), ostatné sa vyjadrili, že zamestnanci s nimi dobre zaobchádzajú (17/94,4 %). Uvedené dieťa za nevhodné správanie vychovávateľov voči sebe považovalo to, že ho odmietli zobrať na plánovanú vychádzku do dediny. Sama však uviedla, že opakovane získala mínusové body, čím stratila možnosť ísť na vychádzku a navyše sa vyhrážala útekmi. V týchto súvislostiach možno jej názor na správanie vychovávateľov považovať za nekritický. Všetky deti zhodne potvrdili, že ak sa vyskytnú prejavy násillia medzi nimi, zamestnanci to riešia rozhovorom a upokojením (10/55,5 %), znížením ich bodového hodnotenia (13/72,2 %), v prípade bitky umiestnením do ochranej (relaxačnej) miestnosti (11/61,1 %), dohovorom na komunite (2/11,1 %), alebo zákazom vychádzok (2/11,1 %). Podľa vyjadrenia väčšiny detí (14/77,8 %) mali možnosť vybrať si, čo budú robiť vo voľnom čase a 4/22,2 % uviedli, že ich voľný čas bol závislý od harmonogramu zariadenia. K najčastejším činnostiam patrilo čítanie, maľovanie a počúvanie hudby. Podľa 17/94,4 % opýtaných mali súkromie vo večerných hodinách, kedy prijímajú telefonáty a s nočnými vychovávateľmi sa chystajú na spánok. Jedno dieťa (5,6 %) vnímalo súkromie ako čas, kedy môže byť samé, čo sa mu pri počte 43 detí ešte nepodarilo. Možnosť vyjadriť svoj názor na komunitnom stretnutí potvrdili všetci respondenti, pričom 13/72,2 % z nich na komunite diskutovali a 5/27,8 % detí uviedlo, že sa nechceli vyjadriť k diskutovanej téme. Pätnásť detí (83,3 %) sa vyjadrilo, že rodičia, pestúni, príbuzní, alebo vychovávatelia z CDR im mohli telefonovať v stredu alebo nedeľu vo vyhradenom čase, 3/16,7 % z opýtaných detí uviedli, že im nemá kto telefonovať, lebo nie sú v kontakte s rodinou, čo potvrdila aj evidencia telefonátov. Pätnásť detí (83,3 %) uviedlo, že návštevne dni sú vytvorené (v nedeľu dopoludnia, 1-krát v mesiaci), avšak iba 1/5,6 % z opýtaných detí potvrdilo, že malo v zariadení návštevu (v priestoroch školy za prítomnosti zamestnanca RC). Odôvodňovali to tým, že zákonní zástupcovia bývajú ďaleko. Tri deti (16,7 %) sa vyjadrili, že im nemá kto telefonovať, lebo nie sú v kontakte s rodinou a príbuznými. Deti potvrdili, že počas priaznivého počasia chodili popoludní von na vychádzky, športovali alebo sa prechádzali (14/77,8 %). Okrem toho sa venovali záujmovým krúžkom (13/72,2 %), alebo vykonávali domáce práce (12/66,7 %). Všetky deti potvrdili, že im bola poskytnutá zdravotná starostlivosť vo forme pravidelného podávania liekov (100 %) a zabezpečením návštevy detského, alebo odborného lekára. V prípade 16/88,9 % detí bola otázka nadväznosti učebného odboru nepodstatná, nakoľko do OU nastúpili priamo zo ŠZŠ, 2/11,1 % detí uviedli, že mali záujem stať sa cukrárkou.

1.3 INÉ ZISTENIA

V školskom roku 2020/2021 z 2 žiačok tretieho ročníka ani jedna úspešne neukončila štúdium, nakoľko 18 rokov dovŕšili v januári a vo februári 2021. Na základe toho bola ich ústavná starostlivosť ukončená, žiačky neabsolvovali záverečnú skúšku a nezískali výučný list. Toto zistenie poukazuje na nereálne nastavenie podmienok ukončovania vzdelávania v OU pri RC.

2 ZÁVERY

Silnou stránkou riadenia RC bolo vypracovanie výchovného programu, ktorý zohľadňoval špecifickú zdravotného znevýhodnenia detí. Na jeho základe sa realizovala výchovná činnosť školského internátu. Slabou stránkou bola úroveň koncepcie rozvoja zariadenia, ktorá bola veľmi všeobecná.

Vnútrotný systém kontroly a hodnotenia bol vypracovaný. Obsahoval bodový systém, ktorý mal deti motivovať k zmene správania. Vyžadoval si tímovú spoluprácu všetkých zamestnancov. Napriek tomu vyhodnotenie anonymného dotazníka zadaného pedagogickým a odborným zamestnancom preukázalo ich slabú angažovanosť a pocit frustrácie. Dokumentácia žiakov bola vedená komplexne, IRP detí sa pravidelne vyhodnocovali a podľa aktuálnych zistení upravovali.

Dodržiavanie detských a ľudských práv bolo zabezpečené. Deti sa v zariadení cítili bezpečne, v prípade drobných konfliktov sa zverili vychovávateľom, ktorí situáciu riešili podľa dohodnutých pravidiel. Voľný čas trávili v klubovniach a izbách, alebo prechádzkami vonku, športovaním a záujmovou činnosťou. Svoje názory mohli vyjadrovať v rozhovore s pedagogickými zamestnancami aj na komunitných stretnutiach.

RC poskytovalo deťom nepretržitú starostlivosť rozdelenú medzi učiteľov, vychovávateľov a nočných vychovávateľov. K ďalším službám patrili psychologické intervencie a sociálna starostlivosť. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti nebolo zabezpečené kvalifikovanou pracovnou silou. RC malo nadviazanú spoluprácu s inými školami a inštitúciami, pri zariadení pracovalo občianske združenie.

Personálne, priestorové a materiálno-technické podmienky umožňovali realizovať výchovu a vzdelávanie v súlade s cieľmi a princípmi stanovenými v kľúčových dokumentoch zariadenia. Školský poriadok bol vydaný v súlade so školským zákonom. Mal vytýčené podmienky udeľovania výchovných opatrení aj pochvál a odmien. Obsahoval podmienky týkajúce sa organizačného zabezpečenia kontaktu s rodinami detí.

Pozorované komunitné stretnutie sa riadilo stanovenými pravidlami zo strany detí i dospelých. Členovia každej výchovnej skupiny boli hodnotení, k výsledkom hodnotenia vyjadrovali svoj názor. Mohli zdôvodniť príčiny svojho konania, v diskusii zdieľali svoje problémy i radosti. Atmosféra bola pozitívna a akceptujúca.

V riadenom rozhovore deti vyjadrili spokojnosť s prístupom zamestnancov k nim, chápali príčiny svojho pobytu v zariadení. V rozhovore boli pozorované výrazné rozdiely vo vyjadrovaní a posudzovaní vlastnej životnej situácie, v závislosti od dĺžky pobytu jednotlivých detí, v prospech detí s dlhším pobytom. Riešenie konfliktov medzi deťmi zo strany zamestnancov považovali za správne. Názny šikanovania medzi vrstovníkmi signalizované riaditeľovi RC boli včas podchytené psychologičkou zariadenia.

Zistilo sa porušenie všeobecne záväzných právnych a interných predpisov:

1. § 124 ods. 2 písm. d) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (*zdravotnú starostlivosť poskytovala zamestnankyňa, ktorá nespĺňa požiadavky na výkon zdravotníckeho povolania*).

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

OPATRENIA ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Na základe zistení a ich hodnotení uvedených v správe o výsledkoch školskej inšpekcie Štátna školská inšpekcia uplatňuje voči vedúcemu zamestnancovi kontrolovaného subjektu tieto opatrenia:

1. odporúča

- v koncepcnej stratégii jasne formulovať ciele ďalšieho rozvoja vzhľadom na reálne podmienky zariadenia;
- do ročného plánu vnútornej školskej kontroly stanoviť konkrétne úlohy a termíny ich plnenia, zistenia z kontrolnej činnosti zovšeobecňovať na zasadnutiach poradných orgánov;
- analyzovať príčiny uzavretej klímy a prijať opatrenia na jej zlepšenie.

2. ukladá kontrolovanému subjektu v lehote do 20. 06. 2022 prijať konkrétne opatrenia na odstránenie zisteného nedostatku týkajúceho sa personálneho zabezpečenia poskytovanej zdravotnej starostlivosti v RC a predložiť ich Školskému inšpekčnému centru Trnava s uvedenými termínmi splnenia a menami zodpovedných zamestnancov.

Správu o splnení prijatých opatrení na odstránenie nedostatkov a ich príčin predložiť Školskému inšpekčnému centru Trnava v termíne do 20. 10. 2022.

PÍSOVNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. Správa o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach školy za školský rok 2020/2021
2. Koncepcia rozvoja RC
3. Školský výchovný program - Sme tu pre teba, výchovný plán, výchovné osnovy
4. Hodnotiaci systém školského zariadenia – disciplinárny poriadok
5. Plán vnútornej školskej kontroly
6. Záznamy z realizovaných preventívnych programov
7. Zápisnice zo zasadnutia poradných orgánov
8. Školský poriadok
9. Individuálne reedukačné programy
10. Rozhodnutia riaditeľa školy
11. Plány výchovnej činnosti
12. Denníky výchovných skupín
13. Plán práce psychológa a vyhodnotenie jeho činnosti
14. Dokumentácia o poskytovaní psychologickkej a psychoterapeutickej starostlivosti
15. Záznamy o sociálnej starostlivosti
16. Kniha ochrannej miestnosti a záznamy z jej kontroly
17. Záznamy z hodnotenia detí
18. Záznamy o práci v záujmovom útvare
19. Doklady o získanej kvalifikácii pedagogických a odborných zamestnancov
20. Správy z psychologických a špeciálno-pedagogických vyšetrení
21. Dohody o poskytovaní starostlivosti a odborných služieb v RC
22. Vnútorná smernica k prevencii šikanovania, drogových závislostí a rizikového správania
23. Evidencia vreckového

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

školská inšpektorka: Mgr. Iveta Krajčovičová

Dňa: 16. 03. 2022

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trnava:

Mgr. Iveta Krajčovičová

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Miloš Blaško

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 23. 03. 2022 v Trnave:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trnava:

Mgr. Iveta Krajčovičová

.....

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Miloš Blaško

.....

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú
(vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 pracovných dní od prerokovania):

Mgr. Miloš Blaško, riaditeľ zariadenia

.....

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Mgr. Iveta Krajčovičová, školská inšpektorka

.....

Na vedomie

Úsek inšpekčnej činnosti